

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

Estne libera voluntas?

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

loci congregabo Ecclesiam ad Sacrificium & ad
 concionem, juxta illud: *Non mortui laudabunt* *Psal. 117.*
 te Domine: Sed tamen sic quoque recte intelligi-
 tur, suo loco & ordine petere Jacob bona corpo-
 ris, sed ita, ut tamē anteferatur principalis finis.

Estne libera voluntas?

Querentibus simplicem veritatem in hac quæ-
 sitione, facilis est explicatio. Ac primum discer-
 nantur actiones voluntatis. Aliæ sunt electiones
 motuum externorum, siue in actionibus morali-
 bus, siue in actionibus artificum, siue in motu lo-
 cali hominis quocūq;: ut Scipio potest se cohibere,
 ne attingat alterius sponsam. Fabricius potest se
 cohibere, ne aurū à Pyrrho missum accipiat. Pi-
 etor potest ceruū aut Chimærā pingere, Plato po-
 test ex Academia in urbem ire, aut non ire. In ta-
 libus electionibus & omnibus motibus externis,
 humana voluntas re ipsa libera est, id est, potest
 eligere hos motus, aut non eligere potest, impe-
 rare ea externis membris, aut non imperare, &
 eligens, seu imperans, eligit aut imperat sponte,
 siue necessitate, & sine coactione, Ut Eva sponte,
 & sine necessitate, & sine coactione eligit esum
 pomi, & imperat organis mandere pomum.

*Plutarchus in
 Vita Pyrrhi.*

Quod autem talis sit libertas voluntatis, hoc
 testimonio Pauli manifesto & firmo ostenditur.
 Sæpe fatetur Paulus aliquam esse iusticiam carnis *Ad. Rom. 7.*

D
 nis,

cap. 7. nis, id est, disciplinam, qua homo non renatus fa-
cit externa honesta opera, ut cum inquit ad Tu-
tum: Non ex operibus iusticia, qua nos fecimus,
&c. Cum igitur sit aliqua iusticia carnis, & possint
homines sibi imperare, ut externa legis ope-
ra faciant, non dubium est, esse aliquem delictum
& libertatem voluntatis, qua antefert honesta
opera sceleribus. Hoc argumentum non sinamus
eludi cavillationibus, & prestigijs sophismatum,
sed utraq; manu veram sententiam teneamus,
qua propter disciplinam necessaria est vite.

Deinde cum mandatum Dei sit, ut disciplina
seuerè regatur, non excutienda est mentibus curia
regendæ disciplinae, Languescit autem studium cum
existimatur impossibilis esse morum gubernatio,
aut inutilis. Quod autem disciplina à Deo man-
data sit, primum manifestum est ex dicto Pauli:
ad. Tim. 4. Lex est iniustis posita, id est, ut coerceantur, &
violatio disciplinae puniatur. Item: Necesse est
obedire non solum propter iram, sed etiam pro-
pter conscientiam.

Deinde horribiles poenae in hac vita in omni-
bus gentibus & familijs, declarant iram Dei ad-
uersus violantes disciplinam. Regula enim per-
petua & firma est: Atrociora delicta puniuntur
atrocibus poenis presentibus in hac vita, iuxta
26. illa dicta: Qui gladium acceperit, gladio peribit.
Item, Scortatores & adulteros iudicabit Deus.
Super. ca. 11. Item: Per quæ quis peccat, per eadem puniatur.

Vilio

Vititates autem disciplinae sunt ingentes, quod conducit ad vitanda magna mala, praesentia & aeterna. Puniuntur enim priuatis & publicis poenis multa singulorum delicta, & donec perseuerant homines in delictis contra conscientiam, Deus non est efficax in eis. Neesse est igitur abijci propositum faciendi contra conscientiam. Talis electio, est aliquo modo in potestate humanae voluntatis. Propter has tantas causas, & intelligere disciplinam discamus, & caecos impetus diligentia moderemur, & frenos disciplinae nobis ipsi iniiciamus.

Secundo: Testimonium est libertatis ipsa fabricatio humani corporis. Ita condita est hominis natura, ut nerui voluntarijs motibus seruiant, cum voluntas imperat Locomotinae, nerui obtemperant. Haec libertatem negare, est repugnare manifestae experientiae in officio hominis. Certissimum est igitur, in electione externarum actionum, aliquam esse libertatem, quae etiamsi reuera manet in natura hominis, tamen impeditur duabus causis. Interdum affectuum tanti sunt impetus, ut laxet eis frenos voluntas, quae tamen volens eis laxat. Interdum Diaboli impellunt homines, ut ruant in tetra scelera praecipites, ut Nero horribiliter grassatur omni genere scelerum. Tales furores a Diabolo oriuntur, nec tamen propterea nulla est libertas. Nam & Nero arcere mitia furoris aliquo modo poterat. D 4 Accio

quod auctorem a factu
latis huius
ponit

duo impediunt
in libertate.

Obiectio.

Accedunt autem multi tristes lapsus etiam præstantibus consilio & virtute, vt Dauti, Salomoni, & alijs, vt agnoscamus imbecillitatem humanæ nature, & serio expetamus auxilium, quod Deus Ecclesiæ promisit, & vult ac seuerè præcipit peti & auidè opitulatur, vt præsentia eius in Ecclesia, & misericordia conspiciatur. Ideo dictum est: *Quanto magis pater vester celestis dabit Spiritum sanctum petentibus?*

Dixi de disciplina externa, quam voluntas humana utcumq; efficere potest. Nunc de alio genere actionum dicam, quod non fit sine motibus Spiritus sancti, videlicet, verus timor Dei, vera fiducia, quæ vincit pauores in morte, & alijs magnis doloribus, ardens dilectio Dei, constantia confessionis in supplicijs, non succumbere in concupiscentijs libidinum, ambitionis, æmulationis, cupiditatis, vindictæ in magnis causis.

Tales interiores motus Deo placentes sciamus non fieri sine auxilio Spiritus sancti, nec tamen in his nihil agit voluntas, nec habet se vt statua, sed concurrunt agentes causæ, Filius Dei mouens mentem verbo & Spiritu sancto, cor accendens, mens cogitans, & voluntas non repugnans, sed utcumq; iam mouenti Spiritui sancto obtemperans, & simul petens auxilium Dei. Sic ait ille Marc. 9. inquit: *Credo Domine, sed operor diffidentia mea.* Præterea illæ actiones, quæ
impes

Imperant Locomotive, sunt in potestate nostra, imperare ut legamus, audiamus, cogitemus doctissimam, imperare externis membris, ut omittant malas actiones, quae contra conscientiam antea facta sunt. Haec manifestissima sunt.

Est & hoc diligenter considerandum, utranque concionem uniuersalem esse, concionem poenitentiae & concionem gratiae. Arguit Deus peccatum Rom. 11.

in omnibus hominibus, in hac deprauatione naturae. Rursus etiam promissio uniuersalis est, iuxta illud: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Offert Deus gratiam omnibus confugientibus ad filium Mediatoris. Nec est ^{in singulis personis} ~~in singulis personis~~ particularitas in Deo. Nec magi Matt. 11.

nanda est particularitas, ut de bonis non necessarius. Non omnibus dat robor Samsonis, non omnes facit Musicos summos. Sic non est cogitandum de salute, quae cum sit bonum summum & necessarium omnibus, promissio uniuersalis est.

4tra argum. qd dat magi actia xi.

Hanc intueamur, nec sinamus hanc veram consolationem nobis excuti ex pectore. Verissimum est de voluntate Dei iudicandum esse ex ipsius verbo. Verissimum dictum est, Lucerna pedibus meis verbum tuum. Cur igitur uniuersalem promissionem abijcis, & quæris alias speculationes: Retrabe mentem & pectus ad promissionem, & intuere filium Dei. Vocem eius audias,

Gal. 119

diar, scias eum & tibi summum sacerdotem & Mediatorem esse velle, nec fingas in Deo contradictorias voluntates esse.

Non igitur indulgeas diffidentia, non fingas particularitatē, vt si de robore Sāsonis aut Moyses cogitares, sed audias vtrāq; concionem, tu meas iudicium Dei, abijcito malas actiones, quae fiebant contra conscientiam, & intueri promissionem & filium Dei, & pete vt iuuēt te Spiritu suo sancto, sicut inquit: Quanto magis pater vester caelestis dabit Spiritum sanctum petentibus: id est, non ociosis, non aspernantibus, non repugnantibus, sed vero gemitu petentibus auxiliū.

Hinc intelligitur, cum promissio sit vniuersalis, nostram aliquam assensionem concurrere oportere, cum quidem iam et Spiritus sanctus accenderit mentem, voluntatem, & cor. Sic multa dicta scriptorum concionantur. Augustinus sapienter inquit, Præeunte gratia, comitante voluntate,

Traktat d. 11. v. 11. d. 11. v. 11.

Et Chrysostomus, ἔλκε ἀλλ' ὁ θεός, θελόμενον δ' ἔλκε. Et Basiliius, μόνον θελόσομ, καὶ θεός προαπαντᾷ. Tantū uelēs es dng p̄ocurabit.

Hanc consolationem in agone necessariam esse, manifestum est. Quid enim dices soni, qui iam ad supplicium ducitur, qui etiam conspectu sui sceleris horribiliter cruciatur? Hunc certe ad promissionem deduci necesse est, non ad alias speculationes.